

Almanya'da sosyal demokrasi

**HASAN BÜLENT
KAHRAMAN**

Almanya Sosyal Demokrat Partisi'yle (SPD) ilgili tartışmalar Türkiye'de tek boyutlu olarak yankı bulmaktadır. Türkiye'ye yalnızca Schröder - Lafontaine arasında geçen bir yarışla yansıyan bu oluşum aslında çok önemli gelişmelere gebe dir. Öyle görünüyor ki, 27 Eylül'de yapılacak seçimlerde SPD çok uzun bir aradan sonra yeniden işbaşına gelecektir ve bu birkaç nedenden ötürü Avrupa bağlamında çok ciddi sonuçlar doğuracaktır. O sonuçları

Schröder'in yaklaşımlarına bakarak kestirmeye çalışmak gerekir.

Bu arada 'yeni' denebilecek bir sosyal demokrasinin temel değerleri üstünde yapılan bir tartışma da alttan alta kendisini duyumsatmaktadır. Bu arayış daha çok İngiltere İşçi Partisi'nin estirdiği rüzgârdan kaynaklanmaktadır. Schröder, Blair ve modelinden esinlendiğini açıkça söylemektedir, fakat kendi ürettiği modellerle İngiltere'deki mevcut uygulamalar arasında

çok ciddi uyumsuzluklar vardır ve sorun da odur.

Schröder'in İngiltere modelinden iki noktada ayrıldığı söylenebilir: a) İlki, öteki Avrupa ülkelerine oranla siyaset - ekonomi arasındaki ilişkiyi çok daha fazla önemseyen Almanya'da bugünkü tartışma işsizlik sorunu etrafında odaklanmıştır. İşsizlik sorunundan hareketle Schröder, Blair'e nazaran daha müdahaleci bir ekonomi modelini benimsemektedir. Müdahalecilik bir yandan firmaların rekabet gücünü artırmak için işverenler üstündeki sosyal güvenlik yükünü azaltmayı öte yandan belli ölçülerde olmakla birlikte özelleştirmeye karşı çıkmayı öngörmektedir. Bu model iki Almanya'nın birleşmesinden sonra bu doğrultuda yapılan yıllık 1 milyar marklık harcamanın kısılmasıyla desteklenecektir.

b) Schröder, gerek Kohl gerekse Blair'in aksine Avrupa Para Birliği (EMU) konusunda son derecede çekimser davranmaktadır. Bu konuda ciddi tereddütler belirtmekte, bu sürecin Almanya'yı öteki ülkelere bağımlı kılacağını varsaymaktadır. Yaşanacak ekonomik uyarlanma sürecinin Alman sanayiine ciddi sorunlar doğuracağını vurgulamaktadır. Bu, Avrupa birliği sürecine ciddi bir

tehdittir. Hele Fransa'daki sosyalist modelin de aynı doğrultuda tereddütler belirttiği düşünülürse önümüzdeki 'sol' dönemin özellikle Avrupa konusunda yeni ve beklenmedik gelişmelere açık olduğu söylenebilir. Nitekim, Schröder'in iç ekonomiye ve işsizliğe dönük olarak öngördüğü müdahalelerin de Maastricht antlaşmasına ciddi bir tehdit oluşturduğu anımsanmalıdır.

Bu süreç şunu göstermektedir. Schröder'in önerdiği model, 16 yıllık bir merkez sağ iktidardan sonra toplumun yeniden ve radikal bir biçimde değiştirilmesi değildir. Daha geniş kapsamlı bir 'modernleştirme' sürecinin başlatılmasıdır. Hangi değişkenlerin modernleştirmeyi oluşturacağı konusunda ise solun Avrupa'daki yaklaşımları arasında tam bir uzlaşma yoktur. Küreselleşme, Avrupalılaştırma gibi temel olgular kabul edilse de sürecin asıl tayin edici öğeleri toplumların kendi iç yapısal özellikleridir. İkinci ve asıl yanıt bekleyen soru ise bu büyük sol değişimi hazırlayan ana etmenin daha makro bir planda ne olduğudur. Eğer yeni bir dönem başlatmak istiyorsa Türkiye'nin asıl üstünde düşünmesi gereken de galiba bu ikinci sorudur.